

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2010/78
Karar Sayısı : 2011/177
Karar Günü : 29.12.2011
R.G. Tarih-Sayı : 26.06.2012-28335

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Rize İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 2.1.1961 günlü, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 32. maddesinin birinci fıkrası ile 34. maddesinin, Anayasa'nın 29. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Bazı sayıları yayımlanmayan yerel bir gazetenin resmi ilan yayınlama hakkının valilikçe düşürülmesi nedeni ile gazetenin imtiyaz sahibi tarafından açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatine varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

2.1.1961 günlü, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 32. ve 34. maddeleri şöyledir:

'Resmi ilanların dağıtılması:

Madde 32- Resmi ilanlar, fikir ve içtihat farkı aranmaksızın 34 üncü madde mucibince vasıfları tesbit edilecek olan mevkutelere Basın - İlan Kurumu Genel Kurulunun tesbit edeceği esaslar dahilinde dağıtılır.

33. madde hükmü saklıdır.

Gazetelerin vasıfları:

Madde 34- Resmi ilan verilecek mevkutelerin vasıfları:

a) Münderecat,

b) Sayfa sayı ve ölçüsü,

c) Kadro,

ç) Fiili satış,

d) En az yayın hayatı süresi,

Bakımlarından ve uygun görülecek diğer yönlerden Basın-İlan Kurumu Genel Kurulunca tespit olunur.

Genel Kurul, Kurumun şubesi bulunmayan yerlerdeki mevkutelerin vasıflarını yukarıdaki fıkra da yazılı kayıtlara bağlı olmaksızın tespit eder.

Genel Kurul Türkiye'de yabancı dillerle yayınlanan mevkuteler ile fikir ve sanat dergilerine ilan ve reklâm verme esaslarını ayrıca tayin eder.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

Başvuru kararında, Anayasa'nın 29. maddesine dayanılmıştır

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN ve Celal Mümtaz AKINCI'nın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında;

1- 7.5.2010 günlü, 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun uyarınca, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılmadan, Mahkeme'nin çalışıp çalışamayacağına ilişkin ön meselenin incelenmesi sonucunda; Mahkeme'nin çalışmasına bir engel bulunmadığına, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Zehra Ayla PERKTAŞ ile Celal Mümtaz AKINCI'nın, gerekçesi 2010/68 esas sayılı dosyada belirtilen karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, OYBİRLİĞİYLE,

7.12.2010 gününde karar verildi.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralı, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, resmi ilan yayınlama işinin Türkiye'de pek çok yerel gazete için mali kaynak olduğu, resmi ilan yayınlama hakkı verilecek gazetelerde esas alınacak olan ilke ve kriterlerin kanun ile belirlenmesi gerekirken Basın İlan Kurumu Genel Kurul Kararı ile belirlendiği belirtilerek, itiraz konusu kuralların Anayasa'nın 29. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

195 sayılı Kanun'un iptali istenen 32. maddesinde; resmi ilanların 34. maddede belirtilen ölçütler dikkate alınarak özellikleri belirlenecek süreli yayınlara Basın İlan Kurumu Genel Kurulunun tespit edeceği esaslar dahilinde dağıtılacağı; 34. maddede ise resmi ilan verilecek

sürelî yayınların münderecat, sayfa sayısı ve ölçüsü, kadro, fiili satış ve en az yayın hayatı süresi ve uygun görülecek diğer yönler dikkate alınarak Basın İlan Kurumu Genel Kurulunca tespit edileceği kurala bağlanmıştır. Kanun'un 37. maddesinde, resmi ilan verilebilecek olan sürelî yayınların isimlerini ve vasıflarını ihtiva eden listenin Kurum Genel Müdürlüğü ve valilikler tarafından her ayın sonunda Hükûmete, Kurum şubelerine ve diğer ilgililere gönderileceği belirtilmiştir.

Anayasa'nın 29. maddesinde sürelî yayınların çıkarılması, yayım şartları, mali kaynakları ve gazetecilik mesleği ile ilgili esasların kanunla düzenleneceği, Kanun'un haber, düşünce ve kanaatlerin serbestçe yayımlanmasını engelleyici veya zorlaştırmacı siyasal, ekonomik, mali ve teknik şartlar koyamayacağı ve sürelî yayınların, Devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin veya bunlara bağlı kurumların araç ve imkânlarından eşitlik esasına göre yararlanacağı belirtilmiştir.

İptali istenen kurallarda, gazetelerin resmi ilan yayımlayabilmeleri için gerekli özelliklerin belirlenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Yasa koyucunun amacının, gazetelerin niteliğinin artırılması ve sırf resmi ilan alabilmek için gazete çıkarılmasının önlenmesi olduğu anlaşılmaktadır. Sürelî yayının varlık sebebi resmi ilan yayımlamak değil, haber ve düşüncelerin insanlara aktarılmasıdır. Anayasa'nın 29. maddesindeki düzenlemede ise gazetelerin yayın yapmasını zorlaştıran koşullar veya yayım hayatına başlamasına engel olan, güçleştiren ödevler yüklemek gibi siyasal, ekonomik, mali ve teknik koşulların konulması yasaklanmıştır. Anayasa'nın 29. maddesinde resmi ilanların dağıtılmasına ilişkin açık bir kural bulunmamaktadır. İtiraz konusu kurallarla gazetelerin niteliklerini artırma amacıyla, yayınlarda sürekliliği ve güvenilirliği hedefleyen ölçütler getirilmesi durumunun, yayın kuruluşlarının düşünce ve kanaatlerini serbestçe yayımlanması özgürlüklerini engelleyici veya bunların kullanılmalarını zorlaştırmacı siyasal, ekonomik, mali ve teknik koşulları içermediği açıktır.

Diğer taraftan itiraz konusu kurallarla resmi ilan yayınlama hakkının sürelî yayınlara verilmesi esas ve usullerin belirlenmesi konusunda Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna yetki verilirken; resmi ilan yayınlama hakkına ilişkin temel esaslar ve yürütmeye bırakılan alanın çerçevesi de çizilmiştir. Kanun'da belirtilen genel çerçeve ve esaslar doğrultusunda, ayrıntı ve uzmanlık gerektiren konularda Basın İlan Kurumu Genel Kuruluna yetki verilmesinde Anayasa'ya aykırı bir yön bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kurallar Anayasa'nın 29. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

2.1.1961 günlü, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun'un 32. maddesinin birinci fıkrası ile 34. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 29.12.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Haşim KILIÇ

Serruh KALELİ

Alparslan ALTAN

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Esas Sayısı : 2010/78
Karar Sayısı : 2011/177

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN